

"بسمه تعالی"

شورای عالی حفاظت محیط زیست در جلسه روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۶ به استناد ماده (۱۱) قانون مدیریت پسماندها - مصوب سال ۱۳۸۳ - ضوابط و روش‌های مدیریت اجرایی پسماندهای بخش نیرو را به شرح ذیل تصویب نمود:

فصل ۱- تعاریف

ماده ۱- عبارات و اصطلاحاتی که در این ضوابط به کار رفته است، دارای معانی زیر می‌باشد:

الف- سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست

ب- وزارت: وزارت نیرو

ج- پسماند: به مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) گفته می‌شود که به طور مستقیم یا غیرمستقیم حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولید کننده زائد تلقی می‌شود.

د- پسماندهای تحت نظارت و مدیریت وزارت نیرو به اختصار **پسماندهای بخش نیرو** نامیده می‌شود و شامل کلیه پسماندهای مشمول تعاریف پسماند مطابق تعاریف ماده ۲ قانون مدیریت پسماندها بوده و در هر ۲ بخش پسماندهای عادی و ویژه می‌باشد.

۱- پسماندهای حاصل از تولید، انتقال و توزیع برق.

۲- پسماندهای حاصل از مخازن و خطوط انتقال آب و فاضلاب و لجن‌های تصفیه خانه‌های فاضلاب شهری و روستایی.

هـ- مدیریت اجرایی پسماند: شخصیت حقیقی یا حقوقی است که مسئول برنامه ریزی، ساماندهی، مراقبت و عملیات اجرایی مربوط به تولید، جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع پسماندهای صنعتی و ویژه و همچنین آموزش و اطلاع‌رسانی در این زمینه را دارا می‌باشد.

و- دفع: کلیه روش‌های از بین بردن یا کاهش خطرات ناشی از پسماندها، از قبیل دفن بهداشتی، پسماند سوزی، گازی‌سازی، تصفیه، تثبیت، پردازش و بازیافت بوده که به شرح ذیل تشریح می‌شود.

- دفن بهداشتی: عملیات متداول در زمینه دفن پسماند شامل تعبیه لایه‌های نفوذناپذیر و کف‌سازی مناسب، سیستم جمع‌آوری و امحاء شیرابه چاه‌های کنترل و چاه‌های خروجی گاز جهت دفن سطحی (مانند دفن لجن‌های زائد در گودالها، استخرها، حوضچه‌ها و غیره) و دفن با تکنیک‌های خاص (مانند قرار دادن مواد زائد در کپسول‌های در بسته و ایزوله از یکدیگر و از محیط و غیره).

- پسماند سوزی: استفاده از تجهیزات و ماشین‌هایی دارای استاندارد از جنبه فنی و بهداشتی، جهت حرارت دهی بسته به نوع پسماند با حضور اکسیژن و در صورت امکان استحصال برق از آن در اندازه و انواع متفاوت بادامنه حرارتی کلی ۸۵۰-۱۴۰۰ درجه سانتی گراد.
- تصفیه: فعالیت‌های مورد نیاز برای اطمینان از اینکه پسماندها به حداقل تأثیر قابل توجه بر محیط زیست برسند.
- تثبیت: به کلیه فرایندهای مکانیکی و شیمیایی جهت بی‌خطر یا کم‌خطر نمودن پسماند ویژه که منجر به تسهیل در ذخیره، حمل و نقل و دفع گردد.
- پردازش: کلیه فرایندهای مکانیکی، شیمیایی، بیولوژیکی که منجر به تسهیل در عملیات دفع و بازیافت گردد.
- بازیافت: استفاده از زائدات برای تولید و ساخت مجدد همان کالا یا کالای قابل استفاده دیگر است و یا به عبارت دیگر به آماده‌سازی مواد و انرژی برای بهره‌بری دوباره گفته می‌شود.
- ز- واحد بازیافتی: منظور واحدهای صنعتی و تولیدی فعال در حوزه مدیریت پسماند که نسبت به بازیافت پسماندها و بازچرخانی مواد اقدام می‌نمایند.
- ح- سامانه بانک اطلاعاتی پسماند: نرم افزار تحت وب معاونت محیط زیست انسانی سازمان حفاظت محیط زیست به نشانی <https://iranemp.ir> که اطلاعات کاملی از واحدهای تولید کننده و مصرف کننده پسماند به همراه پایش-های آنها، در آن ثبت، نگهداری و بروزرسانی می‌شود.
- ماده ۲- منظور از آلودگی، همان تعریف مقرر در ماده (۹) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸) است.

فصل ۲- وظایف

- ماده ۳- کلیه مراکز برق منطقه ای، نیروگاه ها و سایر واحدهای وابسته بخش آب و برق مکلفند برنامه مدیریت زیست محیطی پسماندهای خود را از مرحله تولید تا دفع نهایی تهیه و به تایید سازمان برسانند و در بازه زمانی ۳ ساله بروز رسانی نمایند.
- ماده ۴- به موجب ماده ۷ قانون مدیریت پسماندها، مدیریت اجرایی پسماندهای تولیدی بر عهده سازمانها و شرکتهای دولتی و خصوصی تولید کننده پسماندهای بخش نیرو می باشد.
- ماده ۵- اجرای یک یا چند روش برای مدیریت پسماندهای عادی و ویژه بخش نیرو بر حسب کمیت و کیفیت مواد از مرحله تولید، تفکیک، جداسازی، جمع‌آوری، دریافت، ذخیره، حمل، تصفیه، دفع الزامی است.
- ماده ۶- وزارت نیرو مکلف است نسبت به ارائه گزارش سالانه در مورد میزان پسماندهای حاوی و یا آلوده به بی‌فیلهای پلی کلره و نیز ترانس ها و خازن های زیر بار دارای نشی و سالم، در قالب میزان وزنی و سه بازه غلظت کمتر از ۵۰ ppm، بین ۵۰۰-۷۰۰ ppm و بیشتر از ۷۰۰۰ ppm و نحوه مدیریت آن از کلیه نیروگاهها و مراکز برق منطقه ای کشور به تفکیک هر منطقه به سازمان اقدام نماید.

ماده ۷- تولید کنندگان پسماندها موظف اند اظهار نامه و اطلاعات کمی و کیفی پسماندهای تولیدی و روش های مدیریت آن را به سازمان و وزارت اعلام نمایند.

تبصره ۱- وزارت موظف است امکان دسترسی به اطلاعات مورد نیاز سازمان به منظور اعمال نظارت های لازم بر عملکرد مدیریت زیست محیطی پسماندها را فراهم آورد.

تبصره ۲- ثبت نام و ورود اطلاعات مورد نظر سازمان در سامانه برای کلیه تولید کنندگان و دارندگان پسماندهای بخش نیرو الزامی بوده و به منزله اظهار نامه واحدهای صنعتی و ویژه جهت تکمیل و راه اندازی بانک اطلاعاتی پسماند محسوب می شود.

تبصره ۳- واحدهایی که از ورود اطلاعات به سامانه خود داری و یا از ارائه اطلاعات صحیح به مامورین سازمان خود داری و یا اطلاعات خلاف واقع را در اختیار قرار دهند مشمول ماده ۱۶ قانون هوای پاک خواهند شد.

ماده ۸- استفاده از روغنهای آسکارل در ترانسفورماتورها و خازنها و استفاده از روغنهای معدنی با خصوصیات مشابه و با خطر کمتر از نظر زیست محیطی صرفاً با توجه به مهلت استفاده از اینگونه ترانس ها تا سال ۲۰۲۵ بر اساس مفاد کنوانسیون استکهلم مجاز است.

تبصره ۱- وزارت نیرو مکلف است ضمن ممانعت از تعمیر و کاربرد ترانس ها و خازن های معیوب و دارای نشتی با آلودگی بیش از ۵۰ ppm، برای جایگزین نمودن ترانس ها و در صورت لزوم نسبت به تعمیر تجهیزات حاوی PCBs دارای نشتی با آلودگی کمتر از ۵۰ ppm اقدام نماید.

تبصره ۲- به استناد مفاد کنوانسیون استکهلم استفاده از روغن های حاوی PCBs در تجهیزات بسته با آلودگی کمتر از ۵۰ ppm بعد از سال ۲۰۲۵ نیز مجاز خواهد بود.

ماده ۹- مدیریت اجرایی پسماندهای حاوی و یا آلوده به گروه PCBs در ترانسفورماتورها، خازن ها، سوئیچ ها، رگلاتورهای ولتاژ، قطع کننده های جریان، بالاست لامپها و کابل های صنایع نیروگاهی و تولید برق تابع ضوابط و روش های اجرایی زیست محیطی پیش از امحای پسماندهای حاوی و یا آلوده به بی فیل های پلی کلره (موضوع تصویب نامه شماره ۲۹۹۷۰۵/ت/۴۵۲۷۰ ک مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۲۶ هیات وزیران) خواهد بود.

ماده ۱۰- هرگونه مناقصه گذاری ترانس ها و خازن های محتوی بی فیل های پلی کلره و یا تخلیه شده و پسماندهای آلوده به این مواد به منظور جلوگیری از استفاده های نامناسب و غیر اصولی از پسماندهای حاوی و یا آلوده به بی فیل های پلی کلره، در کلیه بخشها، صرفاً تحت نظارت وزارت و با کسب مجوز از سازمان امکان پذیر می باشد.

تبصره ۱- مستنکفین این ماده به حداکثر مجازاتهای مندرج در ماده ۱۶ قانون مدیریت پسماندها محکوم خواهند شد.

تبصره ۲- تخلیه کنندگان اینگونه پسماندها در محیط و یا استفاده از پسماندهای خطرناک به عنوان مواد اولیه در سایر فرآیندها، بدون اخذ مجوزهای لازم از طریق سازمان و تایید سازمان ملی استاندارد ممنوع است و متخلفان، علاوه

بر ماده ۱۶ قانون مدیریت پسماند بر اساس ماده ۱۹ قانون حفاظت خاک نیز ضمن الزام به پاکسازی محیط به میزان سه تا ۵ برابر خسارت وارده به محیط زیست جریمه خواهند شد.

تبصره ۳- واردات ترانس ها و خازن های مستعمل که امکان آلودگی به PCBs را داشته باشند ممنوع است.

ماده ۱۱- مدیریت های اجرایی پسماندهای بخش نیرو می تواند تمام یا بخشی از عملیات مربوط به جمع آوری، جداسازی و دفع پسماندها را به اشخاص حقیقی و حقوقی و پیمانکاران دارای صلاحیت واگذار نمایند.

تبصره ۱- سازمان حفاظت محیط زیست محل های دفع مجاز پسماندهای صنعتی و ویژه را از طریق سامانه تعیین و اطلاع رسانی خواهد نمود.

تبصره ۲- تعیین صلاحیت مشاوران و پیمانکاران حقیقی و حقوقی مدیریت پسماندها با همکاری دستگاه های اجرایی ذیربط هر مورد بر عهده سازمان برنامه و بودجه کشور می باشد.

فصل ۳- حمل و نقل

ماده ۱۲- مسئولان حمل و نقل و دفع پسماندهای بخش نیرو، موظفند از تحویل گرفتن پسماندهای فاقد برچسب و مشخصات مندرج در الحاقیه ۱ کنوانسیون بازل و به تبع آن الحاقیه ۸ کنوانسیون بازل برای پسماند ویژه و الحاقیه ۹ پسماندهای صنعتی خودداری نمایند.

ماده ۱۳- حمل و نقل و جابجایی پسماندهای خطرناک بخش نیرو بر اساس کدگذاری کنوانسیون بازل تابع آیین نامه اجرائی حمل و نقل جاده ای مواد خطرناک موضوع تصویب نامه شماره ۴۴۸۷۰/ت ۲۹۰۲۹ ه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ هیأت وزیران و اصلاحیه شماره ۱۴۷۲۷۲/ت ۴۲۷۲۰ ک مورخ ۱۳۸۸/۷/۲۵ خواهد بود.

تبصره ۱- هرگونه بارگیری، حمل و نقل و تخلیه بار حاوی پسماندهای بخش نیرو از هر مکان به محل دیگر صرفاً پس از هماهنگی با ادارات کل حفاظت محیط زیست استانها و اخذ مجوزهای لازم و تحت نظارت کارشناسان محیط زیست در مبداء و مقصد و از طریق ثبت اطلاعات در سامانه و استفاده از خودروهای مناسب امکان پذیر خواهد بود. متخلفان، مشمول ماده ۱۶ قانون هوای پاک، ماده ۱۶ قانون مدیریت پسماندها و ماده ۱۸ قانون حفاظت از خاک خواهند شد.

تبصره ۲- مدیریت های اجرایی پسماند ها موظف اند برای نقل و انتقال پسماندها در کشور تنها از طریق مراکز حمل و نقل دارای مجوز در خصوص پسماندهای بخش نیرو و با رعایت آیین نامه حمل و نقل جاده ای مواد خطرناک و به صورت مستند و با ارائه بارنامه اقدام نمایند.

تبصره ۳- ضرورت دارد در بارنامه ها نوع اقدامات لازم در خصوص بروز هرگونه سانحه بر اساس ویژگی انواع پسماند درج و به رانندگان حمل کننده پسماند اعلام گردد.

ماده ۱۴- خودروه‌های تخلیه کننده پسماندهای بخش نیرو در اماکن غیرمجاز، علاوه بر مجازاتهای مندرج در مواد ۱۶، ۱۹ و ۲۰ قانون مدیریت پسماندها و ماده ۱۹ قانون حفاظت از خاک، ملزم به پاکسازی محیط و جبران خسارت به اشخاص حقیقی و حقوقی نیز خواهند شد.

ماده ۱۵- نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه تابع مقررات کنوانسیون بازل و با نظارت مرجع ملی کنوانسیون خواهد بود.

ماده ۱۶- واردات و صادرات مواد شیمیایی و آلاینده های آلی پایدار تابع مقررات کشور در خصوص کنوانسیون های روتردام و استکهلم می باشد.

فصل ۴- مدیریت پسماندها (کاهش، نگهداری، تفکیک، برچسب گذاری، بازیافت، دفع)

ماده ۱۷- کلیه تولید کنندگان پسماندهای بخش نیرو مکلفند در فرآیند و خطوط تولید اقدامات ذیل را انجام دهند:

۱- فرآیند به گونه ای طراحی شود که پسماند کمتری تولید شود و در مواردی که حدود مجاز در آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها پیش بینی شده است، در حد مجاز نگه دارد.

۲- از اختلاط پسماندهای تولیدی عادی و ویژه جلوگیری شود.

۳- اطلاعات و آمار عملکردی و مدیریت زیست محیطی پسماندها را به طور مستمر در سامانه ثبت نماید.

ماده ۱۸- فرآیند مدیریت پسماندهای بخش نیرو می بایست با رعایت موارد ذیل صورت پذیرد:

الف) نگهداری، تفکیک و جداسازی: پسماند بر اساس نوع، کیفیت و خصوصیات، تفکیک و جمع آوری، برچسب گذاری و در ظروف مناسب و دارای استحکام نگهداری و در صورت لزوم بسته بندی گردد.

ب) ظرف مدت زمان معین نحوه مدیریت پسماندها تعیین تکلیف و یا به مراکز مجاز مدیریت پسماندها منتقل شوند.

ج) پسماندهای مایع صنعتی می بایست به شیوه های مناسب دفع گردند.

د) نگهداری پسماندهای صنعتی ویژه و دیوی آن در فضای باز، نزدیکی منابع آبی (سطحی، زیرزمینی) مجاورت نور خورشید، باد و نزولات جوی ممنوع می باشد.

ماده ۱۹- مستکفین از مواد ۱۷ و ۱۸ این ضوابط به مجازات های مندرج در ماده ۱۶ قانون مدیریت پسماندها محکوم خواهند شد.

ماده ۲۰- مدیریت اجرایی پسماندهای بخش نیرو مکلف است رأساً یا از طریق اشخاص حقیقی و حقوقی دارای صلاحیت و بر اساس کمیت و کیفیت پسماندها یکی یا تلفیقی از روش های دفن بهداشتی، پسماندسوزی، تصفیه، تثبیت، پردازش و بازیافت جهت دفع پسماندها انتخاب و با تایید سازمان اجرا نماید.

ماده ۲۱- وجوه حاصل از اجرای این ضوابط مطابق با ماده ۲۱ قانون مدیریت پسماندها با نظارت سازمان صرف آموزش، فرهنگ سازی، اطلاع رسانی و رفع آلودگی ناشی از پسماندها، حفاظت از محیط زیست و تأمین امکانات لازم برای نظارت بهینه در اجرای قوانین، آیین نامه ها و ضوابط مرتبط گردد.

ماده ۲۲- مدیریت اجرایی پسماندهای بخش نیرو باید از خدمات کارشناسان و متخصصان واجد شرایط (بطور ترجیحی کارشناسان بهداشت محیط و محیط زیست) استفاده نمایند.

ماده ۲۳- وزارت نیرو مکلف است اقدامات لازم در خصوص آموزش مدیران و پرسنل شاغل در بخش مدیریت پسماند برحسب نیاز و بر اساس سرفصل های ذیل بعمل آورد؛

- آشنایی با اصول و مفاهیم پایه و کاربردی هر گروه از پسماندها
- اثرات بهداشتی و زیست محیطی پسماندها
- نحوه تفکیک، کاهش، ذخیره سازی و حمل و نقل پسماندها بر اساس کمیت و کیفیت پسماندها در واحدهای مختلف وزارت نیرو

- اصول ایمنی و حفاظتی مرتبط با مدیریت پسماندهای ویژه و خطرناک بالاکس PCBs

- روش های بازیافت و استفاده مجدد پسماندها

- روش های امحاء و دفع در محل پسماندها

- گردش کار برنامه مدیریت پسماندها

- نحوه گزارش دهی، پایش و نظارت سیستم مدیریت پسماند

- آشنایی با اقدامات لازم در خصوص بروز هرگونه سانحه بر اساس ویژگی انواع پسماند

ماده ۲۴- نظارت و مسئولیت حسن اجرای این ضوابط به عهده وزارت می باشد.